

Landbúnaðarnefnd Alþingis
Elísabet Rán Andrésdóttir
nefndarritari
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 19. apríl 2006
2006030035/42-1
JGO/khs

Frumvarp til laga um lax- og silungsveiði, 607. mál - umsögn

Vísað er til bréfs Landbúnaðarnefndar Alþingis, dags. 28. mars sl. þar sem óskað er eftir álitum Náttúrufræðistofnunar Íslands á frumvarpi til laga um lax- og silungsveiði, 607 mál. Fram kemur í athugasemdum frumvarpsins að þessum lögum, ásamt fleirum, sé ætlað að koma í stað gildandi laga um lax- og silungsveiði, nr. 76/1970, með síðari breytingum. Stofnunin er samþykkt þessum breytingum

Náttúrufræðistofnun gerir eftirfarandi athugasemdir við frumvarpið.

1. gr. *Markmið*

Náttúrufræðistofnun leggur til að markmiðslýsingin verði víðtækari í samræmi við efni frumvarpsins með því að setja orðið "veiðirétt" í stað orðanna "eignarhald veiðiréttar".

2. gr. *Gildissvið*

Náttúrufræðistofnun leggur til að í stað orðsins "ferskvatnsfiskistofnum", sem er fjórsamsett orð, komi "fiskistofnum í fersku vatni..."

3. gr. *Skilgreiningar*

Náttúrufræðistofnun telur mjög mikilvægt að hugtök sem notuð eru í lagatexta séu vel skilgreind og hafi skýra merkingu. Stofnunin sér hins vegar ekki nauðsyn þess að skilgreina í lagatexta góð og gild orð, sem finna má í íslenskum orðabókum og hafa vel þekkta skírskotun. Niðurstaðan verður oft einhver óskapnaður sem fái skilja og getur valdið misskilningi við túlkun laga og framkvæmd þeirra. Þannig verður t.d. ekki séð að raunveruleg þörf sé á að skilgreina í lögum orðin "sjór" (= "Salt vatn utan árósa"), "vatn" (= "Ósalt vatn með föstu legi eða farvegi, straumvatn eða stöðuvatn") og "vatnsfall" (= "Rennandi vatn í afmörkuðum farvegi, þó að tíma- og staðbreytilegur sé, sem rennur undan þyngdaraflinu niður á við"). Það er gott að vatnið renni niður á við undan þyngdaraflinu, en ekki upp á við þótt farvegurinn sé tíma- og staðbreytilegur. Bætir þessi skilgreining einhverju við hefðbundna merkingu orðsins "vatnsfall"? Sama má segja um orðin "bakki" (= "Fast takmark á farvegi straumvatns eða legi stöðuvatns...") og "farvegur" (= "Vatnsleg sem vatnsfall rennur eftir..."). Náttúrufræðistofnun telur réttara að treysta á málvitund þjóðarinnar og íslenska orðabók en illskiljanlegar skilgreiningar á orðum sem hafa mjög skýra

merkingu í íslenskri tungu.

Einnig telur stofnunin óþarfa að skilgreina sérstaklega hugtök sem hafa viðurkennda merkingu í viðkomandi fræðigreini, svo sem hugtakið "vistkerfi" í náttúrufræðum, hvað þá að breyta skilgreiningunum og afbaka þær. Dæmi um slíka afbökun er að finna í skilgreiningu á hugtakinu "ferskvatnsvistkerfi" (= "Tiltekið svæði þar sem vatnadýr tengjast hvert öðru og umhverfi sínu á einn eða annan hátt"). Það er vandséð hverju þeir eru bættari með þessa skýringu sem með lögin vinna.

Mikilvægt er að gæta samræmis í skilgreiningum á hugtökum, en það virðist ekki vera gert í þessu frumvarpi (sama á reyndar við skilgreingarnar í systurfrumvörpum um fiskrækt, um eldi vatnafiska og um varnir gegn fisksjúkdómum). Sem dæmi má nefna að orðið "fiskur" tekur í frumvarpinu um fiskrækt til allra lagardýra sem lifa í sjó og vatni. Orðið "lagardýr" tekur þar til allra dýra með kalt blóð í sjó og fersku vatni. Í þessu frumvarpi um lax- og silungsveiði er "fiskur" hins vegar lax, silungur, áll eða "annar vatnafiskur ef ræktaður verður". Hvernig þessi skilgreining passar síðan við skilgreininguna á orðinu "sjávarfiskur" (tl 37) í sama frumvarpi er ansi óljóst. Náttúrufræðistofnun sér ekki þörfina fyrir því að skilgreina orðið "fiskur" með þessum hætti, hér dugir að tala um laxfiska, ál og aðra vatnafiska.

Mörg önnur dæmi mætti nefna um óljósar skilgreiningar í 3. gr. frumvarpsins, óþarfar skilgreiningar og ósamræmi á milli þeirra og við sambærilegar skilgreiningar í systurfrumvörpunum. Náttúrufræðistofnun telur að endurskoða þurfi 3. gr. frumvarpsins frá grunni, fækka skilgreiningum verulega og samræma þær. Jafnframt að samræma skilgreiningar í systurfrumvörpunum fjórum.

11. gr. *Ófriðun sels*

Náttúrufræðistofnun Íslands gerir alvarlegar athugasemdir við þessa grein um ófriðun sels og telur að hún eigi að falla brott. Þessi fortakslausa heimild til að stygga sel og skjóta er í engu samræmi við nútímaleg sjónarmið í náttúruvernd og andstæð þeim alþjóðlegu samningum sem Ísland hefur undirgengist á sviði umhverfismála. Hafa ber í huga að selastofnar hér við land standa afar höllum fæti og hefur selum fækkað ár frá ári, sbr. bréf Náttúrufræðistofnunar til umhverfisráðuneytisins, dags 15. janúar 2004 (sjá fylgiskjal). Eins og ákvæðið er í 11. gr. frumvarpsins er heimilt að stygga og skjóta seli í nánast hverjum einasta ár- og lækjarósi landsins og jafnvel í óþökk landeigenda, ef veiðiréttareigendur ofar á vatnasviðinu vilja það. Þau sjónarmið sem fram koma í þessari grein frumvarpsins taka einungis mið af hugsanlegum árekstrum fiskveiðihlunninda og selahlunninda. Ríkir náttúruverndarhagsmunir eru hins vegar til þess að setja lög um vernd og friðun sela, en bæði land- og útselastofninn eru á hröðu undanhaldi.

Lagastaða sela hér við land er óviðunandi og er minnst á þá réttaróvissu í athugasemdum við þessa grein í frumvarpinu. Þegar villidýralögin (lög nr. 64/1994) voru sett stóð til að setja í þau heildstæð ákvæði um seli eins og um önnur spendýr og fugla, en þá kom upp ágreiningur á milli þriggja ráðuneyta um vistun sela í stjórnkerfinu, ráðuneyta landbúnaðar, sjávarútvegs og umhverfismála. Niðurstaðan varð að tillögu þáverandi umhverfisráðherra að fresta ákvörðun um sel "fram á haustið" og nota komandi sumar til að ná samkomulagi ráðuneyta um málið. Af þessu varð ekki og hefur selur því að vissu leyti verið umkomulaus í stjórnkerfinu um langt skeið ólíkt öðrum dýrum. Náttúrufræðistofnun mælist eindregið til þess að sett verði í lög heildstæð ákvæði um seli sem tryggi vernd þeirra með viðunandi hætti og að leyfðar nytjar verði sjálfbærar. Stofnunin telur að villidýralögin séu hinn rétti vettvangur fyrir slík ákvæði enda taka þau til fugla og spendýra.

33. gr. *Um heimild til mannvirkjagerðar í veiðivötnum*

Í þessari grein er fjallað um heimildir til mannvirkjagerðar í veiðivötnum og skulu slíkar framkvæmdir háðar samþykki Landbúnaðarstofnunar. Þar er mikilvægt ákvæði til bóta sem kveður á um heimild til að krefjast líffræðilegrar úttektar á veiðivatni áður en framkvæmdir eru leyfðar. Náttúrufræðistofnun leggur til að lögfest verði að Landbúnaðarstofnun þurfi að leita

eftir álitum Veiðimálastofnunar og Umhverfisstofnunar á umsókn um framkvæmdaleyfi til að tryggja að sjónarmið náttúruverndar komi jafnt til álita og sjónarmið fiskverndar þegar ákvörðun er tekin um leyfi.

Virðingarfyllt

Jón Gunnar Ottósson
forstjóri

NÁTTÚRUFRÆÐISTOFNUN ÍSLANDS

